

Korunması Şart Olan Beş Şey

1. Hayatın Korunması

İslâm nazarında beş şeyin korunmasında zaruret vardır. Bunlar; din, hayat, akıl, mal ve nesildir. Dünya ve ahretin nizam ve intizamı bunlara bağlıdır. Bütün semavi dinlerin ruhunda bu beş esasın muhafazası vardır.

•••

İnsanın korumakla görevli olduğu değerlerden birincisi hayattır. **Hayat**, dünya ve ahiretin ziynetidir. Dünya onun ile ayakta durur ve ona hizmet eder. Bediüzzaman Hazretlerinin buyurduğu gibi “Hayat, şu kâinatın en ehemmiyetli gayesi, hem en büyük neticesi, hem en parlak nurudur.” İnsan hayatı, Cenab-ı Hakkın en çok ehemmiyet verdiği, en çok ikram ettiği ve en sevgili bir mahlûkudur. Bundan dolayı hakiki İslâm terbiyesi alan bir insan, hayatın kıymetini takdir eder ve korunmasına pek ziyade hassasiyet gösterir.

Bir insan için en büyük nimet hayat nimetidir. İnsan kendi maddi ve manevi hukukunu muhafazaya nasıl mecbur ise diğer insanların hukukunu da muhafazaya mecburdur. Çünkü, insanlar esasen bir baba ve bir anneden gelmişlerdir. Şu halde insanlık itibariyle birbirlerinin kardeşi hükmündedirler, birbirlerinin hayatını muhafaza etmekle mükelleftirler. Bir insanın hayatına son vermek bütün insanlığın hukukuna tecavüz etmek demektir. **Kur’an**, insan hayatının ehemmiyetini ve ona kastetmenin ne kadar azim bir vebal olduğunu ifade sadedinde şöyle buyurmaktadır:

“Kim bir canı, bir cana karşılık veya yeryüzünde bir fesat çıkarmaya karşılık olmaksızın (haksız yere) öldürürse, bütün insanları öldürmüş gibi olur. Kim de onu kurtarırsa bütün insanları kurtarmış gibi olur.”¹¹

Bundan dolayı İslâm dini hayatın korunmasına büyük bir ehemmiyet vermektedir. Allah-ü Teâla Hazretleri insan öldürmeyi kesinlikle haram kılmış, büyük günahlardan saymıştır. Kıyamet gününde en önce görülecek dava kan davasıdır. Peygamber Efendimiz (asm) Veda Hutbesi’nde başta kan davası olmak üzere cahiliye devrinden kalan bütün kötü adetleri kaldırdığını beyan etmiştir. Hatta Cenab-ı Hak katlin önünü almak için “kisas”ı emretmiştir. Kisasın şeriatta yer alması hayatı muhafaza içindir.

İslam dini merhamet ve şefkatin kaynağıdır. Değil insanı öldürmeyi, hayvanı bile lüzumsuz yere öldürmeyi yasak etmiştir.

Demek ki, hayat; gerek insanda gerekse diğer canlılarda mukaddes ve mükerremdir. Çünkü **hayat, “fevkalade harika bir sanat-ı İlahiyedir.”**¹² Ona kastetmek insanı cehenneme götürmeye en büyük bir vesiledir. Hayatlar içerisinde en kıymetlisi insan hayatıdır. İnsan, Cenab-ı Hakkın en sevgili ve en şerefli mahlukudur. Allah-ü Teala Hazretleri dünyayı ve ondaki bütün nimetleri insan için, insanı da kendisi için yaratmıştır. Öyleyse insanın yaratılış gayesi Allah’ı tanıyıp O’na itaat etmesi ve O’nun marifet ve muhabbetine mazhar olmasıdır. Bu da ancak hayatın devamıyla olur. Bu noktadan bakıldığında, hayatın kıymeti büyüktür. Dinimizde hayata zarar veren birçok şeyin haram olması da hayatın ne derece kıymetli olduğunu gösterir. Bunun için herhangi bir insanın hayatına son vermek cinayetlerin en büyüğüdür.

Hayat, *insana ahirette hesabı görülmek üzere emaneten verilmiş bir sermayedir.* Bu sermayeyi maddi ve manevi zarardan muhafaza etmek insan için en mühim bir vazifedir. O halde insanın hesap gününden önce nefsini hesaba çekmesi aklın gereğidir ve ihmal edilmeyecek mühim bir meseledir.

İslam dini hayatın muhafazasına ehemmiyet verdiği gibi insan hayatını her türlü aşağılığa düşmekten korumaya da o kadar ehemmiyet vermiştir. Mesela, içkiden, kumardan, sefahatten men ettiği gibi yalandan, dedikodudan, iftiradan ve kötü lakap takmaktan da men etmiştir. Hasılı, İslâm, insanın şeref ve haysiyetini zedeleyen her türlü davranışı ve sözü yasaklamıştır. Kur’an-ı Kerim’de konuyla ilgili olarak mealen şöyle buyrulur:

“Ey iman edenler! Bir kavim diğer bir kavim ile alay etmesin. Olur ki (alay edilenler Allah indinde) kendilerinden (yani alay edenlerden) daha hayırlıdır. Kadınlar da kadınları (alaya almasın). Olur ki onlar kendilerinden daha hayırlıdır. Kendi kendinizi ayıplamayın. Birbirinizi kötü lakaplarla çağırmayın.”¹³

İşte İslam nazarında bu kadar kıymetli olan hayat, ancak din, namus, şeref ve haysiyet uğrunda feda edilebilir. İslâm nazarında kişinin haysiyet ve şerefi, namus ve itibarı da hayatı gibi önemli ve mukaddestir.

2. Dinin Korunması

“Din hayatın hayatı, hem nuru hem esası İhya-i din ile olur şu milletin ihyası.” (Bediüzzaman)

Hak din, topluluk halinde yaşayan insanların hayatını düzenleyen, saadetlerini temin

---

eden ilahi bir kanundur. Fertler arasında kardeşlik ve sevginin kurulmasına en büyük vesiledir.

"Hem din; saadetin zıyasıdır, hissin ulviyetidir, vicdanın selâmetidir."¹⁴

Dünya ve ahiretin saadeti, huzur ve selameti ancak din sayesinde temin edilir.

İnanma hissi insanıyetle beraber doğmuştur ve onun ayrılmaz bir sıfatıdır. Kıyamete kadar da devam edecektir.

İslâm alimleri, dini "Cenab-ı Allah'ın peygamberler vasıtasıyla kullarına bildirdiği, ilan ettiği, itikadî, ahlâkî ve amelî bir kanundur ki, akıl sahiplerini fazilete sevk eder" diye tarif etmişlerdir.

Bu tarife göre İslâmiyet, akıl sahiplerini fazilete, güzel ahlâka, dünya ve ahiret saadetini kazanmaya sevk eder; Müslüman'ın hem dünyaya hem de ahirete ait ihtiyaçlarını tam manasıyla temin eder. İşte bu din sayesinde ki, sahabe efendilerimiz, ilim ve faziletin, ahlâk ve adaletin birer temsilcisi oldukları gibi, medeniyette de bütün insanlara birer güzel misali olmuşlardır.

Sahabeden sonra gelen Müslümanlar da, dini, fert ve toplum hayatına uygulayarak ilerlemişler ve medeniyetin zirvesine çıkmışlardır. Tarih buna şahit değil midir?

Tarihin derinliklerine inildiğinde görülür ki, hak olsun, batıl olsun din hissi insan hayatında daima hüküm sürmüştür. İnsaniyet hiçbir zaman dinsiz yaşamamıştır ve yaşayamaz da. İşte hak dini bulamayanların taşlara, ağaçlara, hayvanlara, ateşe ve güneşe taptıkları bir zamanda Arap Yarımadası'nın bir köşesinde doğan İslâmiyet, inkârın en koyu karanlıklarını yararak, dünyayı kapladı. Nurunun parıltısı akılları ve gözleri kamaştırdı. Mukaddes sadası kulakları doldurdu. Feyiz ve hidayeti kalplerde parladı. Böylece insanlığı putlara tapmaktan kurtarıp, Kainatın Yaratıcısı'na ibadet etme şerefine yükseltti. Artık cihanda bir hidayet meşalesi olarak doğan ve Cenab-ı Hak'ın korumasında ve himayesinde olan böyle bir dini ortadan kaldırmaya elbette ki, kimsenin gücü yetmez.

"Onlar Allah'ın nurunu ağızlarıyla üfleyip söndürmek isterler. Allah ise nurunu tamamlayacaktır. Kafirler hoşlanmasalar da."¹⁵

Allah-ü Azimüşşan Hazretleri bu ayet-i celilesiyle İslâmiyet'in hem yüceliğini, hem de ebedi olup, kıyamete kadar devam edeceğini bildiriyor. Cenab-ı Hak kendi

---

nurunu tamamlayacağını, bu ilahi nurun üflemeyle söndürülmeyeceğini beyan buyuruyor. O saadet asrından bu yana bu nuru söndürmeye çalışan, hak ve hakikati inkara gayret edenlerin kendileri mahvolup sönmüşlerdir.

“Kur’an’ı biz indirdik ve onu muhafaza edecek de yine biziz.”¹⁶

Görülüyor ki, Allah-ü Zülcelal, Kur’an’ın ebediyetini bu ayet-i kerime ile vaat ediyor. Başka bir ayet-i kerimede de

“Bugün sizin için dininizi ikmal ettim, sizin üzerinize olan nimetlerimi tamamladım ve sizin için din olarak İslâmiyet’ten razı oldum.”¹⁷

buyurmaktadır. Bu ayet-i kerime gösteriyor ki, bu dinin kaldırılmasına veya değiştirilmesine imkân ve ihtimal yoktur.

Allah’ın beğendiği ve uygun gördüğü böyle bir dinden daha mükemmel bir din düşünülebilir mi?

İslâmiyet bütün insanlığı kucaklayacak kadar umumi ve zengindir. Geçmiş hak dinlerin sonuncusudur. Kıyamete kadar gelecek bütün insanların ihtiyaçlarını bünyesinde barındıran, ruhlarını ve akıllarını tatmin eden bir dindir.

İslâm dini itikat, ibadet, ahlâk ve muamelata ait bütün ilahi hükümleri bünyesinde toplar. Bir milletin hayatında dinin ne derece önemli olduğunu açıklamaya ihtiyaç yoktur. İnsanın arzu ve emelleri nihayetsiz, ömrü ise sınırlı olduğu için, ebedi ve baki bir hayata ihtiyacı vardır. Bu ise ancak din ile karşılanabilir. Çünkü, insanda maddi ihtiyaçlar olduğu, gibi ruhî ihtiyaçlar da vardır. Bedenin arzuları ihmal edilemeyeceği gibi ruhun istekleri de ihmal edilemez. Bu ihtiyaçlar temin edilmezse fert ve toplumda huzur ve sükunet olmaz. Huzur ve sükuneti temin ve tesis edecek ancak dindir. Onu hakkıyla yaşayan bir millet, terör ve anarşi tehlikelerinden ve her türlü ıztırdan kurtulur. Çünkü cemiyetin hayatını tanzim, ahenk ve düzenini muhafaza ancak hak din ile olur. Hak din, şu dünya hayatında insanın en büyük koruyucusu, en samimi yoldaşdır. Evet o dini hakkıyla yaşayanlar feyizden saadete, saadetten kemalata yükselirler. **“İnne dine indallahil İslâm”¹⁸** ayet-i kerimesi gereğince cihanda İslâmiyet’ten başka bir feyiz menbaı yoktur.

Bugün mevcut olan semavi dinler arasında İslâm’dan başka hak bir din göstermek mümkün değildir. Hem ferdin, hem de milletin dünyevi ve uhrevi saadetlerine kefil olan böyle bir dinin ehemmiyeti elbette ki ifade edilemeyecek kadar büyüktür. Bu

---

din ilahi bir rehberdir ve rabbani bir mürşittir. Peygamber Efendimizin (asm) gösterdiği, teşvik ettiği ve yaşadığı yoldur.

İslâm dininin mahiyetini anlamayan, akılları gözlerine inmiş, hakikati idrakten mahrum, maneviyattan nasipsiz dünyaperest bazı çevreler *“Avrupa fen ve teknolojiye bizden çok ileri gitti. Acaba bizim Avrupa’dan geri kalmamız dinimizden dolayı mıdır?”* şeklinde sorular ortaya atıyor ve körpe dimağları şüphe ve tereddüde düşürmek istiyorlar. Halbuki geri kalmamızın sebebi dinimiz değil, belki ondan uzak kalmamız, onu hakkıyla yaşamayıp ve cehaletimizdir.

Onların ileri gitmeleri ise, dinlerinden değil Cenab-ı Hakk'ın kâinata koymuş olduğu düsturlara uymalarından ve çalışmalarındandır. Bediüzzaman Hazretleri'nin bu konudaki ifadeleri oldukça aydınlatıcıdır:

“Avrupa dinine mutaassıb olduğu zaman medenî değildi; taassubu terketti, medenîleşti.”

"Hem din, onların içinde üçyüz sene muharebe-i dâhiliyeyi intac etmiş. Müstebid zalimlerin elinde avamı, fukarayı ve ehl-i fikri ezmeye vasıta olduğundan; onların umumunda muvakkaten dine karşı bir küsmek hasıl olmuştu. İslâmiyet'te ise, tarihler şahiddir ki, bir defadan başka dâhilî muharebeye sebebiyet vermemiş. Hem ne vakit ehl-i İslâm, dine ciddî sahib olmuşlarsa, o zamana nisbeten yüksek terakki etmişler. Buna şahid, Avrupa'nın en büyük üstadı, Endülüs Devlet-i İslâmiyesidir."

"Hem ne vakit, cemaat-ı İslâmiye dine karşı lâkayd vaziyeti almışlar, perişan vaziyete düşerek tedenni etmişler."19

İslâm dini akıl üzerine tesis edildiğinden, aklın gereği olan terakkiyi daima teşvik etmiştir. Bundan dolayı İslâm dinini maddi gelişmeye karşı gibi gösterenler, cehaletlerini ilan etmiş olurlar.

İslâm, dünya ve ahiretin bütün yüksek hakikat ve meziyetlerini kendinde toplamıştır. Bu din sayesinde asırlar boyunca cihanın iftihar ettiği düşünürler, kamil insanlar ve yol gösterici mürşitler yetişmiştir. Bu, İslâm dininin büyüklüğüne en büyük delildir. Bu din, meziyetini takdir, büyük hakikatlerini tahkik edenler ve yaşayanlar için bir kemalat kaynağıdır. Evet İslâm dini, ilim, hikmet ve adalet üzerine bina edilmiştir. O öyle sağlam bir iptir ki, sadakatle kendisine yapışanı Allah'ın rızasına kavuşturur ve insanın ruhunu sonsuz feyizlere ulaştırır. Bu bakımdan onun şanı pek yüksektir. İnsanlığın huzur ve refahını temin edecek yegane dindir.

İslâm dini her cihette maddi ve manevi terakkinin vesilesidir. Tarih şahittir ki, dinin ihtiva ettiği prensiplerden istifade ederek birçok muhteşem devletler vücuda gelmiş, az zaman içerisinde emsali görülmemiş bir gelişme ile birçok ülkelere hâkim olmuşlardır. Hakikat bu iken bugün İslâm devletlerinin bu azamet ve ihtişamdan mahrum kalmaları ise şüphe yoktur ki, bu dinin ulvi hakikatlerini hayata gerektiği gibi tatbik etmediklerindedir. Yoksa mensuplarını çalışmaya ve gayret etmeye teşvik eden bir dinin gelişmeye, ilerlemeye engel olduğunu kim iddia edebilir? Tarihin bu büyük şahitliğini yalanlamak mümkün müdür?

Bu konuda İstiklal Şairi Mehmet Akif şöyle demektedir:

*“Hangi millettir ki, efradında yoktur hiss-i din?
En büyük akvama bir bak; dini her şeyden metin.”*

İslâm'ın büyük mütefekkir ve alimleri binlerce cilt kitaplar yazarak bu dinin kutsi hakikatlerini asırlarca Ümmet-i Muhammed'e (asm) ders vermiş ve istifadelerine sunmuşlardır.

İnsan, dinin getirmiş olduğu kanun ve prensipler sayesinde her iki dünyanın saadet ve nimetlerine nail olur. İnsan, yaratılışı gereği öyle bir saadet istiyor ki, hiçbir vakit elinden çıkmasın. Öyle bir alemde yaşamak istiyor ki, ahengi, nizamı hiçbir hadise ile bozulmasın. Çünkü, bu dünya o kadar nimet ve güzellikleriyle beraber akıl ve ruhun ihtiyaçlarını temin ve tatmin edemiyor. Zira fanidir, zaildir ve ızdıraplıdır, hüznün ve kederden uzak değildir. Bediüzzaman Hazretlerinin ifadesiyle:

“Nekaisten müberra olmak, cinan-ı cennetin mahsusatından ve her kemale bir noksanı karıştırmak, şu âlem-i kevn ü fesadın mukteziyatındandır.”²⁰

(İnsan) **“Midesinin gıda ihtiyacını temin etmeğe çalıştığı gibi, dünya kadar geniş, belki ebede kadar uzanan sofraları ve gıdaları, akıl ve kalb ve ruh ve insanîyet mideleri için tedarik etmeğe fitraten mecburdur, çabalıyor. Ve öyle arzuları ve matlamları var ki, ebedî saadetten başka hiçbir şey onları tatmin etmiyor.”²¹**

3. Aklın Korunması

Korunması zaruri olan olan değerlerden biri de akıldır. **Akıl**; insanı, hayvanlardan ayıran manevi bir nurdur. İnsan kendi nefsinin ve kâinata sergilenen ilahi sanatları düşündükçe kalbi nurlanır. İslâm dini Cenab-ı Hakkın insana bahşettiği en büyük nimetlerden birisi olan aklın korunmasına son derece önem vermiş ve akla zarar veren şarap, rakı gibi içkileri ve afyon, esrar gibi uyuşturucu maddeleri haram kılmıştır.

İslâmiyet nazarında akıl dinin temeli, ilim ve hikmetin vesilesidir. Kitaplarımızda aklın dinde esas olduğunu anlatan şöyle bir temsil vardır:

*“Cebrail (as), Hazret-i Âdem babamıza, taraf-ı İlahiden **akıl, haya ve din** olmak üzere üç hediye getirmiş ve **‘Bunlardan birini tercih et!’** demiş. O da akı tercih etmiş. Cebrail (as) din ve hayayı geri götürmek istemiş. Ancak onlar **‘Bizim akılla beraber olmak yaratılışımızın gereğidir. O neredeyse biz oradayız.’** demişler.”*

Demek ki akıl; din, iffet, namus ve fazilet gibi güzel meziyetlerin esasıdır. Hikmet sahibi zatlar demişler ki, Allah’ın insanlara ihsan ettiği nimetlerin en büyüğü ve en hayırlısı akıldır. Musibetlerin de en büyüğü ve en kötüsü cehalettir. Hak ve batılın arasını ayırt edebilmek aklın, ayıramamak ise cehaletin alametidir. Buradaki cehaletten kasıt, Allah’ı bilmemektir. Bütün rezalet ve dalaletlerin kaynağı bu cehalettir.

Kamil bir akla sahip bir kimse, milletin saadet ve selameti için çalışır ve o yolda başına gelen zorluk ve felaketsizliğe tahammül eder, sabreder, şükreder. Cahil kimse ise kendi menfaati için, milletini feda edecek kadar alçalır. İbn-i Abbas Hazretleri de:

“Alimler ile cahiller arasında yedi yüz derece fark vardır. Her derecenin arası da beş yüz senelik yol kadardır.”

diyerek alim ile cahilin arasının ne kadar uzak olduğunu veciz bir şekilde beyan etmiştir.

İlim ve tefekkürle ulvileşen bir insanın, kalbinde nur, azminde kuvvet, vicdanında feyiz, hareketlerinde ahenk, lisanında halavet, tavrında izzet, seciyesinde güzellik tahakkuk eder. Böyle bir insan ind-i İlahide meleklerle tercih edilir.

Tefekkür ve marifetten nasibi olmayan bir akıl bozulmuş demektir. Böyle bir insan hayırdan çok şer işler, faydadan ziyade zarar verir. Akıl ilahi bir nur ise de, sınırlıdır. Çünkü, mahluktur. Ufku her şeyi kuşatamaz. Mesela Allah'ı bilse bile manevi alemleri tek başına kavrayamaz...

Bediüzzaman'ın ifadesiyle:

“Hakaik-ı mutlaka mukayyet enzar ile ihata edilmez.”

İlimsiz akıl her zaman sırat-ı müstakimde yürüyemez. Çoğu zaman hayırdan çok şerre alet olur. Dinî ve dünyevî, her türlü kemalata sahip olmak, ilim ve hikmet ile olur. İlim ile akıl, ruh ve ceset gibidir. Şu halde Cenab-ı Hakkı bilmek ve ona dost olmak için akılla beraber ilim de şarttır. Demek ki Allah'a yakın olmanın en büyük vesilesi ilim, marifet ve hikmettir. Bu hususta Allah-ü Teala Hazretleri Kur'an-ı Kerim'de mealen şöyle buyurmaktadır:

“Kulları içinde Allah'tan en çok alim olanlar korkar.”22

“Allah içinizden iman edenleri yüceltir. Bunlardan kendilerine ilim verilmiş olanları ise kat kat derecelerle yükseltir.” 23

Peygamber Efendimiz (asm) bir hadis-i şeriflerinde: **“Bütün Müslümanların -erkek olsun, kadın olsun- ilim talep etmesini”** tavsiye etmiş, diğer bir hadis-i şeriflerinde de **“Beşikten mezara kadar ilim talep etmeyi.”** ferman buyurmuştur.

Hazret-i Ali (r.a.)

“Bana bir harf öğretenin kölesi olurum.”

diyerek ilmin önemini ortaya koymuştur. Anlaşıyor ki, ilmin rütbesi, bütün rütbelerden üstündür. Cismin gıdası yiyecekler ise, aklın gıdası hikmet ve ilimdir. Hazret-i Lokman, oğluna ilmin önemini anlatırken,

“Alimler ile otur. Hikmet sahiplerinin sözünü dinle. Zira Cenab-ı Hak

---

yeryüzünü yağmur ile ihya ettiği gibi ölmüş kalpleri de ilmin feyiz ve bereketiyle ihya eder.”

der. Demek ki, ilim ve hikmetten mahrum bir kalp ölüme mahkumdur.

4. Neslin Korunması

Dinen zaruri olan görevlerden biri de neslin korunmasıdır. Neslin sağlam kalması dinen olduğu gibi insaniyet noktasından da pek mühimdir. Bu ise iki yönden ele alınabilir:

Birisi; **“meşru nikâh”** ile, ikincisi ise **“ahlâk ve din”** ile. Önce ilk kısmı izah edelim: Efendimiz (asm):

“Nikah benim sünnetimdir, her kim sünnetimden ayrılırsa benden uzaklaşır.”²⁴

buyurmuşlardır. Buna binaen, evlilik şartlarına sahip olanlar, neslin muhafazası niyetiyle Peygamber Efendimizin (asm) evlenme sünnetini yerine getirirler. Resul-i Ekrem (asm) başka bir hadis-i şeriflerinde:

“Evlenin, çoğalın! Zira ben kıyamet günü ümmetimin çokluğu ile iftihar ederim.”

buyurmuştur. Bundan dolayı nikahta esas maksat, evlat sahibi olup, neslin çoğalmasını sağlamaktır.

İnsan, neslini korumaya mecbur olduğu gibi milletini de muhafazaya mecburdur. Bunun yolu aile müessesini sağlam işletmektir. Çünkü evlilik aileleri, aileler ise milletleri oluşturur. Bir insan, neslin devamını nikah ile sağladığı gibi, din ve namusunu, haysiyet, iffet ve şerefini de o sayede muhafaza etmiş olur. Şu halde meşru nikah, Cenab-ı Hakkın en büyük bir lütfu ve en büyük bir nimetidir.

Kur'an-ı Kerim'de pek çok ayet nikâhı emrettiği gibi, zinayı da şiddetle yasak etmiştir.

“Zinaya yaklaşmayın. Çünkü o çirkin bir iş ve kötü bir yoldur.”²⁵

ayeti bunun en açık delillerindendir. Çünkü o, ahlaksızlığın ve sefahatin temelidir. Onda nesillerin zayi olması, ailenin yıkılması, haysiyet ve şerefin lekelenmesi ve toplum ahlâkının dejenere olması vardır. Bir millette sefahat hakim olursa o millet ahlâken çöküntüye gider. Zina, dinen yasak olduğu gibi akıl ve hikmeten de kötü bir iştir, insanlar arasında nefretle karşılaşılır. Değil bir ferdi, bir sülaleyi ve bir milleti bile rencide eder ve kalplerinde derin yaralar açar. Bunu işleyenler dünyada rezil oldukları gibi ahirette de hep hüsrاندadırlar.

Nesli muhafazanın ikinci yolu genç nesilleri güzel huy, iyi ahlak ile muhafaza altına almaktır. Çünkü, kendi milletinin örf ve adetlerini terk edip başkalarını muhabbetle taklit edenler, benliklerinden koparlar ve taklit ettikleri millete iltihak ederler. Peygamber Efendimiz (asm) bu tehlikeye işaret sadedinde,

“Bizden başkasına benzemeye özenenler gerçek Müslüman değildir.”²⁶ buyurmaktadır.

Bediüzzaman Hazretleri genç nesilleri bu mevzuda şöyle ikaz eder:

“Ey bu vatan gençleri! Firenkleri taklide çalışmayınız! Âyâ, Avrupa'nın size ettikleri hadsiz zulüm ve adavetten sonra, hangi akıl ile onların sefahet ve bâtil efkârlarına ittiba edip emniyet ediyorsunuz? Yok! Yok! Sefihane taklit edenler, ittiba değil, belki şuursuz olarak onların safına iltihak edip kendi kendinizi ve kardeşlerinizi i'dam ediyorsunuz. Âgâh olunuz ki, siz ahlâksızcasına ittiba ettikçe, hamiyet davasında yalancılık ediyorsunuz!.. Çünkü şu surette ittibainız, milliyetinize karşı bir istihfaftır ve millete bir istihzadır!..”²⁷

Şüphe yok ki, fert ve cemiyetlerin asayiş ve nizamlarını muhafaza eden ancak güzel ahlaktır. Bunun inkârı mümkün değildir. Bir millet iffet, fazilet ve ahlâkla payidar olur, devam eder ve asayişi sağlanır. İnsan, hayatı boyunca güzel alışkanlıklar, güzel huylar sayesinde huzurlu yaşayabilir.

Güzel meziyetlerin en üstünü namustur. Cemiyetin, ailenin, ferдин kökü namustur. Bu kök, hidayet suyu ile, imanın ziyası ile beslenirse fazilet yemişleri veren bir ağaca inkılâp eder. Aksi halde, cehennem zakkumunu netice veren bir ağaç olur ve yemişleri cemiyeti kasıp kavurur... Yakın tarihimizdeki anarşi hadiseleri bunun en ibret verici şahitleridir.

Dinden uzaklaşmış cemiyetler büyük bir servete, kuvvete muhteşem bir hâkimiyete sahip olsalar bile tarihin şahadetiyle sabittir ki, böyle milletler kuvvet ve saltanatlarını kaybetmiş ve tarih sahnesinden silinip gitmişlerdir. Şevket ve azametiyle şan ve şöretleriyle cihanın gözlerini kamaştıran o mağrur kavimler nerede? Müptela oldukları çeşit çeşit ahlâksızlık ve sefahatleriyle helak olup gitmişler, dünya coğrafyasından büsbütün silinmişlerdir. Mesela, azametli kanatlarıyla Doğu ve Batı'yı hâkimiyeti altına alan Roma Devleti, bir zamanlar fazilet ve güzel ahlakın bir numunesiydi. Fert ve cemiyeti pek terbiyeli, namuslu ve istikametliydi. Namuslarını korumada pek hassas idiler. Kalpleri hürriyet ve vatan sevgisi ile dolu idi. Herkes iş, meslek sahibi idi. İsrâf ve rüşvet gibi hallerden gayet uzaktılar. Askerleri ise, kahramanlık ve cesaretle, itaat ve bağlılıkta fevkalade idiler. Roma'da bir **"fahişe"** lakırdısı işitilmezdi. Gençler arasında kadın bahsini konuşmak gayet ayıp sayılırdı. Onlarda takdir ve hürmet gören, fazilet ve dürüstlük idi.

Lakin sonraları Yunandaki ahlaksızlık Roma'ya da sıçradı ve o temiz huyları tahrip etti, onları fazilet ve iffetten tamamen uzaklaştırdı. İsrâfa ve sefahate düştüler. Hükümet adamları hile ve gasp ile devletin malını kendi zimmetlerine geçirmeye başladılar. Roma'nın kadınları namusun kadir ve ehemmiyetini ayaklar altına aldılar ve her türlü rezaleti alenen işlediler. Romanın kanun hâkimiyeti bu çılgın sefahatin önünde duramadı. Nihayet yüz milyon nüfusa sahip o şöretli devlet, o muhteşem saltanat hâk ile yeksan oldu, yıkıldı gitti.

İşte Endülüs... Sekiz yüz elli sene İslâmiyetin bayraktarı olan bu şanlı medeniyet de yine aynı sebeplerden dolayı Cenab-ı Hakkın bir tedip tokadıyla yıkıldı, gitti.

Evet, bir cemiyette Allah korkusu hâkim olmazsa, kalplerde imanın kutsiyeti parlamazsa, vicdanlarda dinin nuru tecelli etmezse o millette huzur kalmaz, yerini ahlâk çöküntüsü, anarşi ve terör alır.

Artık böyle bir cemiyette istikamet, hamiyet, şefkat, merhamet gibi ulvî meziyetlerden bahsedilemez. Hatır ve hayale gelmeyecek rezaletler irtikap edilir. Bu hâl ile o cemiyetin fertleri hayvanlardan aşağı bir derekeye düşerler

5. Mal ve Mülkün Korunması

Muhafazası zaruri olan beş şeyden birisi de maldır, servettir. Mal hayatın önemli bir rüknüdür, insan o nimet sayesinde hayatını devam ettirir, din, namus, şeref ve

---

haysiyetini muhafaza eder. Çünkü, fakirlik bazen insanı birçok günahlara sokar. Hatta bazılarını küfre kadar da götürebilir. Bu bakımdan insanı günahlara, azgınlıklara ve dalalete götürmeyen bir zenginlik, her zaman fakirliğe tercih edilir. Bir Müslüman için zenginlik ile takvayı birlikte yürütmek çok büyük bir nimettir. Peygamber Efendimizin **“Salih mal, salih bir insan için ne güzel, ne hayırlıdır.”** buyurmuştur. Binaenaleyh her insan kendi ihtiyaçlarını meşru şekilde elde etmeye çalışmalıdır. İslâm dininde ‘ağniya-i şakirin’ yani kazandığı malın şükrünü eda eden zenginlerin mertebesi çok yüksektir. Bu mertebeyi kazanmak için helal mal kazanıp, bu malı rıza-yı ilahi için sarf etmek gerekir.

Allah-ü Teala Hazretlerinin emrine uygun bir tarzda sarf edilen mallar (zekat, sadaka gibi) zenginlerin dünya ve ahirette itibarlarını ziyadeleştirir. Bu gibi zenginlerin Allah katındaki makamları, fakir olup da sabredenlerden daha yüksektir. Bu konuda Tabiinin efendisi Hasan-ı Basri’nin (ra) şu ölçüsü ne kadar ibretlidir:

“Ömer bin Abdülaziz’in zühdü, Veysel Karani’nin zühdünden daha ileridir.”

Helal servet, hem dünya hem de ahiret saadetini temin ettiği gibi cennete girmenin de en büyük amillerindendir.

Helal mal, insanı dilencilik zilletinden, başkasına el açmaktan kurtarır. O bakımdan, **“Veren el, alan elden daima üstündür.”**

İşte bunun için İslâm dini, Müslümanları sanata, ziraata ve ticarete teşvik etmektedir. Resulullah’ın (asm):

“Ticarete devam edin. Zira rızkın onda dokuzu ticarettedir.”

fermanı buna en güzel bir misaldir. Bediüzzaman Hazretleri *“Mevcudâ iktifa dîn himmetliktir.”* buyurmakla Müslümanları mevcut servetle yetinmeyip çok daha ileri hedeflere yürümeye teşvik etmiştir. İhtiyaçlarını kolaylıkla elde edemeyen bir millette asayiş ve huzurun sağlaması oldukça zordur. Böyle ihtiyaçlı bir millette hırsızlık, cinayet, hıyanet, hak ve hukuka tecavüz had safhaya ulaşır.

Serveti ve zenginliği mükemmel, sanat, ziraat ve ticareti parlak olan bir devlet, asayiş, huzur ve güven içerisinde ilerlemesini devam ettirir. Sanat, ziraat ve ticaret bir milletin kanı ve canı hükmündedir. Kanı kuruyan bir insanın yaşaması mümkün olmayacağı gibi fakir bir millet ve devletin de yaşaması imkansız hâle gelir. İktisadî bağımsızlığı olmayan bir milletin, siyasî hakimiyetini iddia etmesi ne kadar gülünç

---

olur. Bu gibi milletler siyasî sahada da bağımsızlıklarını koruyamazlar.

Malumdur ki, Sultan'ül Enbiya'nın (asm) kendisi nübüvvetten önce ticaretle meşgul olduğu gibi; Hazret-i Osman, Abdurrahman bin Avf, Zübeyir bin Avvam, Talha bin Ubeydullah, Enes bin Malik gibi ashab-ı kiram efendilerimiz de ticaretin önemini takdir etmiş ve fiilen ticaret yaparak bizlere örnek olmuşlardır. Resul-i Ekrem'in (asm) bir hadis-i nebevilerinde,

“Dosdoğru ve emin tüccar kıyamet gününde nebiler, sıddıklar ve şehitlerle beraberdir.”

diye ferman etmesi İslâm nazarında bu meselenin ehemmiyetine güzel bir misaldir.

Cenab-ı Hak bir ayet-i kerimede, mealen,“Yiyiniz, içiniz, fakat israf etmeyiniz.” buyurarak malın israf edilmesini de haram kılmıştır. Bediüzzaman Hazretleri şu ifadeleriyle bu hakikati güzelce açıklamışlardır:

“İsraf ise şükre zıddır, nimete karşı hasaretli bir istihfaftır. İktisad ise, nimete karşı ticaretli bir ihtiramdır. Evet iktisad hem bir şükr-ü manevî, hem nimetlerdeki rahmet-i İlahiyeye karşı bir hürmet, hem kat'î bir surette sebep-i bereket, hem bedene perhiz gibi bir medar-ı sıhhat, hem manevî dilencilik zilletinden kurtaracak bir sebep-i izzet, hem nimet içindeki lezzeti hissetmesine ve zahiren lezzetsiz görünen nimetlerdeki lezzeti tatmasına kuvvetli bir sebebdir. **İsraf ise,** mezkûr hikmetlere muhalif olduğundan, vahim neticeleri vardır.”²⁸

Dikkate şayandır ki, Cenab-ı Hak, insanın kendi helal kazandığı malı ve parayı bile israf etmesini men ediyor. Milletın ve devletın malını hile ile gasp eden insafsızların kulakları çınlasın!

Bediüzzaman Hazretlerinin iktisadi kalkınma hususunda yaptığı bir tespiti de nazara vermekte fayda vardır:

“Bu zamanda i'lâ-yı Kelimetullah, maddeten terakkiye mütevakıf ve medeniyet-i hakikiyeye girmekle i'lâ-yı Kelimetullah edilebilir.”²⁹

Millet olarak varlığımızı devam ettirmemiz için maddeten terakki etmemiz zaruridir. Bizi selamete çıkaracak en büyük bir vesile maddeten terakkimizdir. Bu da ilim ve marifet, sanat ve ticarete ileri gitmemizle gerçekleşebilir. Hangi millet sanat, ticaret ve teknoloji ile donanmışsa, ilerlemiş ve gelişmiştir.

İnsanlığın refah ve saadetinin bütün vesileleri, İslâm dininde mevcuttur. Çünkü Kur'an-ı Hakim bütün ilim ve hikmetlerin kaynağıdır. Cenab-ı Hak, Müslümanları fakir, esir ve zelil etmek istemez. Halbuki şu anki durum bunun tam aksidir. Her tarafta Müslüman devletler üçüncü dünya ülkeleri konumundadır. Bunun sebebi nedir ve suçluları kimdir? Bir ayet-i kerimede mealen,

“Bütün başınıza gelen bela ve musibetler kendinizin tedbirsizlik ve kusurlarınızdandır.”³⁰

buyuruluyor. Mesela, biz cihan harbinde Almanlarla beraber mağlup olduk. Onlar II. Cihan Harbinden önce sanayide, ekonomide, teknikte dünya devleri arasına girdiler. II. Cihan Harbinde ezici bir mağlubiyet ve yıkım geçirmelerine rağmen yine maddeten her hususta ilerledikleri halde biz yerimizde saydık.

O halde bu kusuru kime vermeli? Niçin biz düştükçe düştük ve yerimizde saydık da, birçok dünya devleti yükseldi ve yükseliyor? Neden her zaman biz fakir, onlar zengin; biz mahkum, onlar hâkim; biz mağlup, onlar galip; biz tembel, onlar çalışkan?

Bu konuda ülkeyi yanlış yönetenler birinci derecede sorumlu görünseler de millet olarak biz de kendimize düşen görevi hakkıyla yerine getiremedik. Akif'in dediği gibi;

*"‘Çalış’ dedikçe şeriat, çalışmadın, durdun,
Onun hesabına birçok hurafe uydurdun!
İlahi bir kanundur ki, yaşama hakkı kuvvetlinin, inkıraz ise zayıfındır. Cenab-ı Hak,
‘Allah, bir millete bir kavme ihsan ettiği nimeti onlar
nefislerindeki bozmadıkça değiştirmez.’"* ³¹

buyurmaktadır. Tarih tetkik edilirse bunun birçok misalleri görülür.

Dipnotlar:

11 Maide Suresi, ayet, 32.

-
- 12 Lem'alar
  - 13 Hucurat, 11
  - 14 Münazarat
  - 15 Tevbe Suresi
  - 16 Hicr Suresi
  - 17 Maide Suresi
  - 18 Al-i İmran Suresi
  - 19 Mektubat
  - 20 Münazarat
  - 21 Şualar
  - 22 Fatır, 28
  - 23 Mücadele, 11
  - 24 Beyhaki, Taberani
  - 25 İsrâ Suresi, ayet, 32
  - 26 Camiü's-Sağır
  - 27 Lemalar
  - 28 Lem'alar
  - 29 Hutbe-i Şamiye
  - 30 Şura Suresi, 30.
  - 31 Enfal , 53.; Ra'd, 11.